

“Opleiden, zorg en financiële belangen zijn in evenwicht”

Maximale opleidingsmogelijkheden, continuïteit in het primaire proces én gemak voor de individuele aios. Dat zijn de belangrijkste elementen van de aanpak die Adelante samen met de andere opleidingsinstellingen revalidatiegeneeskunde in OOR ZON heeft ontwikkeld. “Opleiden, zorg en financiële belangen zijn in evenwicht”, vertelt Wip Bakx, een tevreden opleider revalidatiegeneeskunde.

Yvette van Horn, Wip Bakx en Tom Joosten

De opleiding tot revalidatiearts in OOR ZON bestaat uit één opleidingscircuit, waar vijf opleidingsinstellingen aan deelnemen. De aios zijn in dienst van het Kenniscentrum* van Adelante, één van deze vijf instellingen. Van daaruit worden ze gedetacheerd naar de andere opleidingsinstellingen. Gedurende hun hele opleiding hebben aios dus één werkgever. “We wilden voorkomen dat ze in elke instelling weer opnieuw te maken kregen met een ander arbeidscontract met mogelijk andere arbeidsvoorwaarden, andere declaratiesystemen, andere afspraken over cursussen, et cetera,” verklaart Tom Joosten, manager van het kenniscentrum.

Helder systeem

De afspraken tussen Adelante en de andere opleidingsinstellingen zijn vastgelegd in samenwerkingsovereenkomsten. Adelante betaalt de salarissen van de aios. De andere instellingen betalen deze loonkosten terug aan Adelante, voor de periode dat de aios bij hen worden opgeleid. Dat betalen ze uit de beschikbaarheidsbijdragen, die de instellingen rechtstreeks ontvangen. Ook zijn er afspraken gemaakt over opleidingskosten. Die worden bij elkaar opgeteld en naar rato verrekend. Een helder systeem voor alle betrokkenen. Bakx: “Ook intern proberen we evenwicht te brengen in opleiden, productie en financiën. Vanzelfsprekend krijgt de patiënt bij Adelante veilige en goede patiëntenzorg. Als opleidingsinstelling willen we daarnaast ook de kwaliteit van de opleiding prioriteit geven. Toen we daarover nadachten, ontstond al snel het idee om de formatie van aios los te koppelen van de formatie voor zorg. Daardoor worden aios ‘productieneutraal’ ingezet en krijgen ze zoveel mogelijk ruimte om te leren. Maar die keuze kun je als opleider natuurlijk niet alleen maken.” Bakx trad in overleg met Yvette van Horn, revalidatiearts/medisch manager en verantwoordelijk voor continuïteit, kwaliteit en veiligheid van zorg.

Respect

Van Horn: “Zo’n gesprek staat of valt met de bereidheid om open te staan voor elkaars perspectief, met respect voor elkaars verantwoordelijkheden. Die bereidheid was er over en weer. Daarop besloten we de aios te begroten bij het Kenniscentrum en bewust niet in de kliniek, om te voorkomen dat aios in de productie worden meegerekend”.

Van Horn bewaakte in dit gesprek de belangen van de kliniek: “Voor mij zijn continuïteit van de zorg en veiligheid belangrijke uitgangspunten. De aios hebben daar een belangrijke rol in. Daarnaast heb ik vanuit mijn perspectief het liefst een zo vast mogelijke bezetting. Dat botst wel eens met het belang van de opleiding.”

Bakx: “Als je in gesprek blijft, blijkt er toch veel mogelijk. Bijvoorbeeld door na te denken over taakherschikking met physician assistants of verpleegkundig specialisten. Dat betekent niet dat de aios geen basis-medische zorg verlenen; dat doen ze nog steeds. Maar door alle artsen en verpleegkundigen te trainen en continu te verbeteren is de basis-medische zorg minder afhankelijk van aios. Aios zijn zoveel mogelijk ‘extra’ en kunnen daardoor maximaal gebruik maken van de verschillende settings, faciliteiten en subspecialisaties die de verschillende afdelingen te bieden hebben.”

Haalbaar

Ook andere opleidingen zouden baat kunnen hebben bij de aanpak van Adelante. Joosten: “Alle elementen uit onze aanpak zomaar toepassen bij andere instellingen is niet realistisch, maar onderdelen daarvan mogelijk wel. Bijvoorbeeld afspraken maken over arbeidsvoorwaarden of het verrekenen van opleidingskosten. Zulke afspraken kunnen voor alle betrokkenen helderheid en gemak brengen en als basis dienen voor verdere verbetering.” Van Horn: “Wij verbeteren intussen ook door, want we zien nog verschillende kansen om de aios nog beter voor te bereiden op alle aspecten van hun toekomstige rol als revalidatiearts.”

* Het Kenniscentrum van Adelante is vergelijkbaar met het Leerhuis in veel opleidingsziekenhuizen.

Deze best practice is beschreven vanuit het project Individualisering Opleidingsduur van de Federatie Medisch Specialististen.

Wil je meer weten over de individualisering van de opleidingsduur en de gevolgen daarvan voor onderwijs, toezicht en bedrijfsvoering? Kijk dan op www.medischevervolgopleidingen.nl

Context en uitgangssituatie

De opleiding tot revalidatiearts in de Opleidings- en Onderwijs- Regio Zuidoost Nederland (OOR ZON) bestaat uit een vijftal samenwerkende instellingen: Adelante (Hoensbroek), Zuyderland (Heerlen), Maastricht UMC+, Revant Revalidatiecentrum (Breda) en Vie Curi (Venlo).

De deelnemende instellingen hebben op basis van een regionaal opleidingsplan meerdere jaren geleden onderling afspraken gemaakt over de bekostiging van de opleiding, de aanstelling van de aios en de planning van de opleiding in relatie tot de bedrijfsvoering in de opleidingscentra.

De afspraken vloeien voort uit de doelstelling dat de kwaliteit van de opleiding voorop moet staan én dat de aios in het samenstellen van hun opleiding bewust en doelmatig gebruik moeten kunnen maken van de verscheidenheid aan settings, subspecialisaties en faciliteiten die de onderscheiden centra bieden.

Dit laatste betekent dat mogelijk uiteenlopende belangen van bedrijfsvoering zijn weggenomen ten gunste van opleidingsbelangen. Dit schept gunstige voorwaarden voor de individualisering van de opleiding.

Eindresultaat (inrichting, personeel, financiën)

Door de constructie zijn de (lokale) bedrijfsvoering en de opleidingsfunctie onafhankelijk van elkaar ingericht. Daardoor ontstaat een gezonde, creatieve spanning die het mogelijk maakt opleidingsafdelingen aan te spreken op de begeleiding die aios. Het idee is dat het leerdoel van de aios prevaleert boven andere overwegingen, zoals productiedruk.

De aanstelling van de aios voor de gehele opleidingsperiode bij één werkgever is uit oogpunt van human resources management een gunstige situatie.

Omdat de financiële aspecten helder geregeld zijn hoeven deze geen rol te spelen in het aanbieden en vorm geven van een opleidingsplaats. Het voorbeeld van de opleiding van revalidatieartsen bij Revant² laat zien hoe het mogelijk is de discontinuïteit in de invulling van aios-plaatsen in de bedrijfsvoering te ondervangen.

Mogelijkheden voor ruimere toepassing & aandachtspunten

De gekozen aanpak biedt ruimere toepassingsmogelijkheden bij vergelijkbare opleidingssituaties.

Daarbij kan vooral worden gedacht aan opleidingen met relatief geringe aantallen opleidingsplaatsen waarbij door samenwerking tussen opleidingsinstellingen met uiteenlopende profielen en specialisaties een compleet en meer geschakeerd opleidingspalet kan worden geboden.

Aanpassingen

De belangrijkste elementen van de gezamenlijke afspraken in het opleidingscircuit behelzen:

- Alle aios zijn voor de gehele duur van de opleiding in dienst van één instelling, te weten Adelante. Binnen Adelante zijn de aios ondergebracht in het kenniscentrum (leerhuis), waarbij de opleider verantwoordelijk is voor de opleiding, in samenwerking met de manager kenniscentrum.
- De aios zijn begroot binnen het kenniscentrum en niet in de kliniek, mede om te voorkomen dat aios in de formatie voor productie worden meegenomen.
- Binnen Adelante wordt de beschikbaarheidsbijdrage gebruikt om de volgende kosten te dekken: de loonkosten van de aios, de loonkosten van de (plaatsvervangend) opleider, de genormeerde kosten¹ van basiscursussen en inschrijfgelden, de supervisietijd van de plaatselijke opleiders (genormeerd op 1 uur begeleiding per 9 uur aios) en ondersteuning van het leerhuis (secretariaat, coördinatie wetenschappelijk onderzoek)
- Op geleide van regionale afspraken en het individueel opleidingsschema worden aios gedetacheerd naar de andere opleidingscentra. Tijdens de detacheringsperiode ontvangt de inlenende instelling de beschikbaarheidsbijdrage. Zij betalen aan Adelante de loonkosten van de aios en de genormeerde kosten van basiscursussen, inschrijfgelden. De rest van de beschikbaarheidsbijdrage gebruikt de instelling om de opleiding naar eigen inzicht (maar binnen de afspraken van het opleidingscircuit) uit te voeren.
- In het kader van OOR ZON en de faciliteiten die MUMC+ biedt zijn afspraken gemaakt over onderwijskundige samenwerking en kwaliteit, bijvoorbeeld (proef)visitaties.

Trekkers

Tom Joosten, manager en Wip Bakx, revalidatiearts/opleider, beide Adelante Zorggroep

¹ 1/45e per maand, ervan uitgaande dat de opleiding gemiddeld 3 jaar en 9 maanden belooft

² Zie Factsheet Opleiding revalidatieartsen Revant